Aandoening

Spasticiteit

Bij spasticiteit zijn bepaalde spieren overactief. Hierdoor ontstaan strakgespannen, stijve spieren en onwillekeurige samentrekkingen (spasmen).

De oorzaak is een beschadiging van de hersenen of het ruggenmerg. Bijvoorbeeld door lichamelijk letsel of door een aandoening zoals cerebrale parese (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/cerebrale-parese-bij-kinderen), een beroerte (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/beroerte-cva), multiple sclerose (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/multiple-sclerose-ms) of een dwarslaesie. Spasticiteit kan in een groot deel van het lichaam aanwezig zijn of in een klein gebied. Sommige mensen hebben er weinig hinder van. Anderen hebben last van lichte stijfheid of van pijnlijke, onbeheersbare samentrekkingen.

Gevolgen van spasticiteit

Welk deel van uw lichaam is aangedaan en hoe ernstig uw lichamelijke klachten zijn, hangt af van het gebied in de hersenen of het ruggenmerg dat is beschadigd. Het hangt ook af van de ernst van de beschadiging.

- Wanneer de spieren in uw benen ernstig gespannen zijn, kan het moeilijker zijn om te gaan staan en lopen. Mogelijk kunt u alleen op uw tenen of op de buitenkant van uw voeten lopen. Hierdoor is het moeilijk om uw evenwicht te bewaren en kunt u sneller vallen. Daarnaast is de belasting van uw heup- en kniegewrichten abnormaal zwaar.
- Wanneer de spieren bij uw heupen gespannen zijn, kan het moeilijker zijn om u aan te kleden, te lopen en naar het toilet te gaan. Soms is goed wassen en schoonmaken, bijvoorbeeld na toiletbezoek, lastig. Wie problemen heeft met bewegen en hygiëne kan last krijgen van huidbeschadiging. Daardoor neemt de kans op drukzweren (ook bekend als ‘doorliggen’) toe.
- Als uw armen en handen zijn aangetast, kan het moeilijker zijn om uw vingers, elleboog of pols te bewegen. Dit kan uw dagelijks functioneren belemmeren en problemen veroorzaken op hygiënisch gebied.
- Door pijnlijke spierspasmen kan het onmogelijk zijn om te (ver)zitten of (ver)liggen. Ook dit kan het wassen en behandelen bemoeilijken.
- Strakgespannen spieren en spasmen verbruiken meer energie, wat vermoeiend voor u kan zijn.

Spasmen kunnen in de loop der jaren toenemen, door verschillende oorzaken. Het is belangrijk om deze mogelijke oorzaken te onderzoeken voordat we tot behandeling overgaan. Spasticiteit kan blijvende veranderingen in de spier zelf veroorzaken (deze wordt dan korter) en van het gewricht waar de spier aan vastzit. Soms kunt u daardoor uw gewricht niet meer bewegen en ontstaat er een zogenaamde contractuur. In veel gevallen kunt u een contractuur voorkomen door op tijd te beginnen met de juiste therapie.

Behandelingen

Er zijn 3 belangrijke behandelmethoden: fysiotherapie, geneesmiddelen en chirurgie. Deze kunnen los van elkaar worden gedaan of in combinatie. Wat voor u geschikt is hangt af van het patroon en de ernst van uw spasticiteit.

Fysiotherapie

De belangrijkste behandelmethode is fysiotherapie (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/fysiotherapie). De meeste mensen moeten regelmatig oefeningen doen, soms met hulp van een verzorger.

Medicijnen

Medicijnen kunt u slikken in de vorm van capsules of tabletten, of u krijgt een injectie.

- Bij spasticiteit in een groot gebied van uw lichaam (gegeneraliseerde spasticiteit) gebruikt u capsules of tabletten of krijgt u een injectie in uw ruggenmergvocht.
- Bij plaatselijke spasticiteit (focale spasticiteit) krijgt u meestal injecties in 1 of meer spieren, bijvoorbeeld met botuline toxine of met fenol. Dit verzwakt of verlamt overactieve spieren.

Operatie (chirurgie)

Wanneer fysiotherapie en geneesmiddelen onvoldoende resultaat hebben, is een operatie mogelijk. Het verlengen, klieven of verplaatsen van pezen of spieren kan de stand van bijvoorbeeld uw hand of voet verbeteren.

Behandeling met botuline toxine bij spasticiteit

Plaatselijke spasticiteit (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/aandoeningen/spasticiteit) kunnen we soms behandelen met een injectie met botuline toxine.

Door deze injectie worden de zenuwsignalen naar een spier geblokkeerd. Hierdoor wordt een te actieve spier zwakker of kan deze niet meer samentrekken.

Hoe kunnen we in het algemeen spasticiteit behandelen?

Er zijn 4 belangrijke behandelmethoden: zelf bewegen en oefenen, fysiotherapie, medicijnen en operatie. Deze kunnen apart worden gebruikt of in combinatie. Wat voor u geschikt is, hangt af van het patroon en de ernst van uw spasticiteit.

Zelf bewegen en oefenen

Het is belangrijk dat u meerdere keren per dag de lichaamsdelen die spastisch zijn beweegt en oefent door bijvoorbeeld: staan, lopen of het bewegen van uw hand.

Fysiotherapie

De belangrijkste behandeling is fysiotherapie. De meeste mensen moeten zelf ook regelmatig oefeningen doen, soms met hulp van een verzorger.

Medicijnen

Een andere goed werkende behandeling is met medicijnen. Deze slikt u als capsules of tabletten of u krijgt een injectie.

- Heeft u spasticiteit in een groot gebied van uw lichaam (gegeneraliseerde spasticiteit)? Dan slikt u een capsule/tablet of krijgt u medicijnen die rechtstreeks via een slangetje en een pomp toegediend worden in het ruggenmergvocht, waar ze effectiever kunnen werken. Dit noemen we intrathecale baclofen behandeling (ITB).
- Heeft plaatselijke spasticiteit (focale spasticiteit)? Dan krijgt u meestal injecties in een of meer spieren, bijvoorbeeld met botuline toxine. Dit verzwakt of verlamt spieren die te actief zijn.

Operatie

Wanneer fysiotherapie en medicijnen onvoldoende resultaat hebben, is een operatie mogelijk. Het verlengen, klieven of verplaatsen van pezen of spieren kan de stand van bijvoorbeeld uw hand of voet verbeteren.

Wat kunnen we bereiken met behandelen?

Samen met uw arts stelt u uw behandeldoelen vast. Meestal geldt dat deze de kwaliteit van uw leven moeten verbeteren en u in staat moeten stellen om zoveel te doen als u kunt. Welke doelen dit precies zijn, is voor iedereen anders en hangt af van uw mogelijkheden en uw eigen wensen. Voorbeelden van behandeldoelen zijn:

- beter evenwicht, beter kunnen zitten en zich verplaatsen;
- minder vermoeidheid;
- gemakkelijker aankleden, eten en wassen;
- minder drukzweren (doorligplekken);
- voorkomen van spier- en gewrichtsproblemen; minder contracturen met bijbehorende problemen;
- meer gemak en minder pijn, waardoor een beugel of spalk beter past;
- verbeteren van uw nachtrust;
- verbeteren van het effect van fysiotherapie.

http://www.jeroenboschziekenhuis.nl/behandelingen/behandeling-met-botuline-toxine-bij-spasticiteit

Behandeling met fenol bij spasticiteit

Plaatselijke spasticiteit (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/aandoeningen/spasticiteit) kunnen we soms behandelen met een injectie met fenol.

Het doel van deze behandeling is het blokkeren van de zenuw die naar de spier gaat. Hierdoor wordt de spier niet meer overprikkeld.

Hoe kunnen we in het algemeen spasticiteit behandelen?

Er zijn 4 belangrijke behandelmethoden: zelf bewegen en oefenen, fysiotherapie, medicijnen en operatie. Deze kunnen apart worden gebruikt of in combinatie. Wat voor u geschikt is, hangt af van het patroon en de ernst van uw spasticiteit.

Zelf bewegen en oefenen

Het is belangrijk dat u meerdere keren per dag de lichaamsdelen die spastisch zijn beweegt en oefent door bijvoorbeeld: staan, lopen of het bewegen van uw hand.

Fysiotherapie

De belangrijkste behandeling is fysiotherapie. De meeste mensen moeten zelf ook regelmatig oefeningen doen, soms met hulp van een verzorger.

Medicijnen

Een andere goed werkende behandeling is met medicijnen. Deze slikt u als capsules of tabletten of u krijgt een injectie.

- Heeft u spasticiteit in een groot gebied van uw lichaam (gegeneraliseerde spasticiteit)? Dan slikt u een capsule/tablet of krijgt u medicijnen die rechtstreeks via een slangetje en een pomp toegediend worden in het ruggenmergvocht, waar ze effectiever kunnen werken. Dit noemen we intrathecale baclofen behandeling (ITB).
- Heeft plaatselijke spasticiteit (focale spasticiteit)? Dan krijgt u meestal injecties in een of meer spieren, bijvoorbeeld met botuline toxine. Dit verzwakt of verlamt spieren die te actief zijn.

Operatie

Wanneer fysiotherapie en medicijnen onvoldoende resultaat hebben, is een operatie mogelijk. Het verlengen, klieven of verplaatsen van pezen of spieren kan de stand van bijvoorbeeld uw hand of voet verbeteren.

Wat kunnen we bereiken met behandelen?

Samen met uw arts stelt u uw behandeldoelen vast. Meestal geldt dat deze de kwaliteit van uw leven moeten verbeteren en u in staat moeten stellen om zoveel te doen als u kunt. Welke doelen dit precies zijn, is voor iedereen anders en hangt af van uw mogelijkheden en uw eigen wensen. Voorbeelden van behandeldoelen zijn:

- beter evenwicht, beter kunnen zitten en zich verplaatsen;
- minder vermoeidheid;
- gemakkelijker aankleden, eten en wassen;
- minder drukzweren (doorligplekken);
- voorkomen van spier- en gewrichtsproblemen; minder contracturen met bijbehorende problemen;
- meer gemak en minder pijn, waardoor een beugel of spalk beter past;
- verbeteren van uw nachtrust;
- verbeteren van het effect van fysiotherapie.

http://www.jeroenboschziekenhuis.nl/behandelingen/behandeling-met-fenol-bij-spasticiteit

Polikliniekenen afdelingen

Revalidatiegeneeskunde (Tolbrug)

Tolbrug is het regionale expertisecentrum voor revalidatie in noordoost Brabant. U kunt zowel poliklinisch (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/behandelingen/poliklinische-revalidatie-voor-volwassenen) als klinisch (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/behandelingen/klinische-revalidatie) revalideren.

http://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/tolbrug-revalidatiegeneeskunde

Code REV-025

Copyright 2026 Jeroen Bosch Ziekenhuis